

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(ความผิดเกี่ยวกับการกระทำชำเรา ความผิดฐานอนาจาร

และการคุกคามทางเพศ)

อ.พ. 16/2565 สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง

อ.พ. 16/2565
สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง

สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. 0 2242 5900 ต่อ 5730, 5740, 5750

ร่างพระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(ความผิดเกี่ยวกับการกระทำชำเรา ความผิดฐานอนาจาร

และการคุกคามทางเพศ)

(นางสาวพัชรินทร์ ชำศิริพงษ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) นี้ จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ พระราชกำหนด ญัตติ หรือหนังสือสัญญา ระหว่างประเทศ ที่เข้าสู่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา โดยศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล สถิติ ข้อเท็จจริง บทความทางวิชาการ และ/หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น ให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา กรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภา ใช้ในการประกอบการพิจารณา ตลอดจนเป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับผู้สนใจทั่วไป

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ผู้รับผิดชอบ

นายมานิช อินทนิม

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

นางมาลินี คงรื่น

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการวิชาการ 3

ผู้จัดทำและรับผิดชอบ

นายวิชาญ ทราโยอ่อน

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

นายสุเมธ จีระชัยศิริ

นิติกรปฏิบัติการ

นางมัลลิกา สมบัติศิริ

เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส

นางสาวเมษณีญา สอนทรัพย์

เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส

นางสาวอชฌา ไตรมาลัย

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

นางสาวภา วาสนา

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

นางสาวพรพรรณ เสวกวิหารี

เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน

กุมภาพันธ์ 2565

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีหลักการในการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาโดยแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า "การกระทำชำเรา" ยกเลิกเหตุฉกรรจ์ของความผิดฐานอนาจาร และกำหนดความผิดฐานคุกคามทางเพศ อันเนื่องมาจากปัจจุบันมีการกระทำความผิดทางเพศในหลายรูปแบบและเป็นการกระทำต่อบุคคลทุกวัย ทุกเพศ รวมถึงผู้มีความหลากหลายทางเพศ อันเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทั้งร่างกายและจิตใจของผู้ถูกระทำ จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า "การกระทำชำเรา" เพื่อให้ครอบคลุมถึงการกระทำความผิดในพฤติการณ์ต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย อาทิ การแก้ไขถ้อยคำในบทนิยามของคำว่า "กระทำชำเรา" มีลักษณะเป็นการนำถ้อยคำในมาตรา 276 วรรคสอง ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2550 มาปรับปรุงใหม่ ยกเลิกความผิดฐานอนาจารโดยใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่นซึ่งมิใช่อวัยวะเพศล่วงล้ำอวัยวะเพศหรือทวารหนักของบุคคล เนื่องจากเป็นความผิดฐานซ้ำซ้อนกระทำชำเราตามการแก้ไขนิยามในร่างมาตรา 3 โดยการยกเลิกมาตรา 278 วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ มาตรา 279 วรรคสี่ วรรคห้า วรรคหก วรรคเจ็ด และแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 281 (1) แห่งประมวลกฎหมายอาญา และกำหนดการคุกคามทางเพศให้เป็นความผิดในมาตรา 284/1 และกำหนดให้การคุกคามทางเพศต่อเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปี และต่อผู้อื่นโดยอาศัยเหตุที่ผู้กระทำมีอำนาจเหนือผู้ถูกระทำอันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา นายจ้าง หรือผู้มีอำนาจเหนือประการอื่น เป็นเหตุฉกรรจ์ในมาตรา 284/1 วรรคสอง และในมาตรา 284/2

ทั้งนี้ จากผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทั่วไป และจากการส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงทั้งส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชนที่มีต่อร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ปรากฏว่ามีผู้แสดงความคิดเห็นทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ซึ่งการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาเป็นเรื่องสำคัญที่มีผลกระทบในวงกว้าง จึงควรที่จะมีการศึกษาวิจัย วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการแก้ไขกฎหมาย ประกอบสถิติและแนวคำพิพากษาในเรื่องดังกล่าวอย่างรอบด้านเพื่อประกอบการพิจารณาโดยละเอียดรอบคอบ ต่อไป

เอกสารประกอบการพิจารณา

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	ก
ส่วนที่ 1 - หลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นางสาวพัชรินทร์ ชำศิริพงษ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	1-1
- สารสำคัญของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นางสาวพัชรินทร์ ชำศิริพงษ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	1-2
- ตารางเปรียบเทียบประมวลกฎหมายอาญา กับ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นางสาวพัชรินทร์ ชำศิริพงษ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)	1-3
ส่วนที่ 2 บทวิเคราะห์	2-1
ส่วนที่ 3 ข้อมูลประกอบการพิจารณา	3-1
1) สถานการณ์ปัจจุบัน	3-1
2) กรณีศึกษาจากต่างประเทศ	3-3
3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3-7

ส่วนที่ 1

หลักการและเหตุผล

ของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(นางสาวพัชรินทร์ ชำศิริพงษ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ดังต่อไปนี้

- (1) แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “การกระทำชำเรา” (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 1 (18))
- (2) ยกเลิกเหตุฉกรรจ์ของความผิดฐานอนาจาร (ยกเลิกมาตรา 278 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ และ มาตรา 279 วรรคสี่ วรรคห้า วรรคหก และวรรคเจ็ด และแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 281)
- (3) กำหนดความผิดฐานคุกคามทางเพศ (เพิ่มมาตรา 284/1 และมาตรา 284/2)

เหตุผล

เนื่องในปัจจุบันมีการกระทำความผิดทางเพศในหลายรูปแบบ และเป็นการกระทำต่อบุคคลทุกวัยทุกเพศ รวมถึงผู้มีความหลากหลายทางเพศ อันเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทั้งร่างกายและจิตใจของผู้ถูกระทำ ดังนั้น จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “การกระทำชำเรา” เพื่อให้ครอบคลุมถึงการกระทำความผิดในพฤติการณ์ต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย และเนื่องจากในปัจจุบันปัญหาการคุกคามทางเพศมีเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ซึ่งกฎหมายที่มีการกำหนดให้การกระทำในลักษณะดังกล่าวมีความผิดนั้น มีเพียงความผิดฐานก่อความเดือดร้อนรำคาญซึ่งเป็นความผิดฐานลหุโทษและยังไม่ตรงกับลักษณะของการกระทำที่เป็นการคุกคามทางเพศโดยตรง สมควรกำหนดให้การคุกคามทางเพศเป็นความผิดทางอาญา เพื่อเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดและปรามมิให้เกิดการกระทำความผิดขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญ

ของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่..) พ.ศ.
(นางสาวพัชรินทร์ ชำศิริพงษ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่..) พ.ศ. มีสาระสำคัญเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ดังต่อไปนี้

1. แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “การกระทำชำเรา” (ร่างมาตรา 3)

กำหนดบทนิยาม “การกระทำชำเรา” หมายความว่า การกระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำ โดยการใช้อวัยวะเพศหรือสิ่งอื่นใดของผู้กระทำหรือของผู้อื่นล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้กระทำ

2. ยกเลิกความผิดฐานอนาจารโดยใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่นซึ่งมิใช่อวัยวะเพศล่วงล้ำอวัยวะเพศหรือทวารหนักของบุคคล (ร่างมาตรา 4 ร่างมาตรา 5 และร่างมาตรา 6)

เนื่องจากเป็นความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราตามการแก้ไขนิยามในร่างมาตรา 33 โดยการยกเลิกมาตรา 278 วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ มาตรา 279 วรรคสี่ วรรคห้า วรรคหก วรรคเจ็ด และแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 281 (1) แห่งประมวลกฎหมายอาญา

3. กำหนดความผิดฐานคุกคามทางเพศ (ร่างมาตรา 7)

กำหนดการคุกคามทางเพศให้เป็นความผิดในมาตรา 284/1 และกำหนดให้การคุกคามทางเพศต่อเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปีซึ่งมิใช่ภรรยาหรือสามีของตน โดยเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตามจะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และต่อผู้อื่นโดยอาศัยเหตุที่ผู้กระทำมีอำนาจเหนือผู้ถูกระทำอันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา นายจ้าง หรือผู้มีอำนาจเหนือประการอื่น เป็นเหตุฉกรรจ์ในมาตรา 284/1 วรรคสอง และในมาตรา 284/2

ประมวลกฎหมายอาญา	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นางสาวพัชรินทร์ ชำศิริพงษ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
<p>ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสอง ได้กระทำโดยทำให้ผู้ถูกระทำเข้าใจว่าผู้กระทำมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงสี่แสนบาท</p> <p>ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสอง ได้กระทำโดยมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดหรือโดยใช้อาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมหนี้ยหรือกระทำกับชายในลักษณะเดียวกัน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต</p> <p>มาตรา 279 ผู้ใดกระทำอนาจารแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี โดยเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำแก่เด็กอายุไม่เกินสิบสามปี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ผู้กระทำได้กระทำโดยชู้เชิญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยเด็กนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถ</p>	<p>มาตรา 5 ให้ยกเลิกวรรคสี่ วรรคห้า วรรคหก และวรรคเจ็ด ของมาตรา 279 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 27) พ.ศ. 2562</p>

ประมวลกฎหมายอาญา	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นางสาวพัชรินทร์ ชำศิริพงษ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
<p>ขัดขึ้นได้ หรือโดยทำให้เด็กนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสามแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสาม เป็นการกระทำโดยใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่นซึ่งมีใช้อวัยวะเพศล่อล่ออวัยวะเพศหรือทวารหนักของเด็กนั้น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท</p> <p>ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสี่ เป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบสามปี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต</p> <p>ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสี่หรือวรรคห้า ได้กระทำโดยทำให้ผู้ถูกกระทำเข้าใจว่าผู้กระทำมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต</p> <p>ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสี่หรือวรรคห้า ได้กระทำโดยมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้อาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโหมเด็กหญิงหรือกระทำกับเด็กชายในลักษณะเดียวกัน ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต</p>	

ประมวลกฎหมายอาญา	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นางสาวพัชรินทร์ ชำศิริพงษ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
<p>มาตรา 281 ความผิดตามมาตราดังต่อไปนี้ เป็นความผิดอันยอมความได้</p> <p>(1) มาตรา 276 วรรคหนึ่ง และมาตรา 278 วรรคสอง ซึ่งเป็นการกระทำระหว่างคู่สมรส ถ้ามิได้เกิดต่อหน้าธารกำนัล หรือไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกระงับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย</p> <p>(2) มาตรา 278 วรรคหนึ่ง ถ้ามิได้เกิดต่อหน้าธารกำนัล ไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกระงับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย หรือมิได้เป็นการกระทำแก่บุคคลดังระบุไว้ในมาตรา 285 และมาตรา 285/2</p> <p>มาตรา 284 ผู้ใดพาผู้อื่นไปเพื่อการอนาจาร โดยใช้อุบายหลอกลวงขู่เข็ญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท</p>	<p>มาตรา 6 ให้ยกเลิกความในมาตรา 281 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 27) พ.ศ. 2562 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“ความผิดตามมาตราดังต่อไปนี้ เป็นความผิดอันยอมความได้</p> <p>(1) มาตรา 276 วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นการกระทำระหว่างคู่สมรส ถ้ามิได้เกิดต่อหน้าธารกำนัล หรือไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกระงับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย</p> <p>(2) มาตรา 278 ถ้ามิได้เกิดต่อธารกำนัล ไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกระงับอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตาย หรือมิได้เป็นการกระทำแก่บุคคลดังระบุไว้ในมาตรา 285 และมาตรา 285/2”</p> <p>มาตรา 7 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 284/1 และมาตรา 284/2 แห่งประมวลกฎหมายอาญา</p> <p><u>“มาตรา 284/1 ผู้ใดคุกคามทางเพศต่อผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</u></p> <p><u>การคุกคามทางเพศตามวรรคหนึ่ง หมายความว่า การกระทำไม่ว่าโดยทางกาย วาจา การส่งเสียง การแสดงอากัปกิริยาท่าทาง การแสดงหรือสื่อสารด้วยวิธีการใดไม่ว่าจะกระทำต่อหน้า หรือกระทำโดยการสื่อสารที่ส่งไปในทางเพศ เป็นเหตุให้ผู้อื่น</u></p>

ประมวลกฎหมายอาญา	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นางสาวพัชรินทร์ ชำศิริพงษ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ)
<p>ผู้ใดซ่อนเร้นบุคคลซึ่งถูกพาไปตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้พาไปนั้น</p> <p>ความผิดตามมาตรานี้ เป็นความผิดอันยอมความได้</p>	<p><u>ได้รับความเดือดร้อนรำคาญ อับอาย หรือถูกเหยียดหยาม รวมถึงการติดตาม รั้งความ หรือการกระทำใดที่อาจก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยทางเพศต่อผู้อื่น</u></p> <p><u>ถ้าการกระทำผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำต่อเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปีซึ่งมิใช่ ภรรยาหรือสามีของตน โดยเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”</u></p> <p><u>มาตรา 284/2 ผู้ใดคุกคามทางเพศต่อผู้อื่น โดยอาศัยเหตุที่ผู้กระทำความผิดมีอำนาจเหนือผู้ถูกกระทำอันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา นายจ้างหรือผู้มีอำนาจเหนือประการอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”</u></p> <p>ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ</p> <p>.....</p> <p>นายกรัฐมนตรี</p>

ส่วนที่ 2 บทวิเคราะห์

จากการศึกษาพบว่าร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (นางสาวพัชรินทร์ ชำศิริพงษ์ กับคณะ เป็นผู้เสนอ) เป็นร่างกฎหมายที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร โดยเหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ สืบเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางเพศในปัจจุบันมีการกระทำในหลายรูปแบบ และเป็นการกระทำต่อบุคคลทุกวัย ทุกเพศ รวมถึงผู้มีความหลากหลายทางเพศ อันเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทั้งร่างกายและจิตใจของผู้ถูกระทำสมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า "การกระทำชำเรา" เพื่อให้ครอบคลุมถึงการกระทำความผิดในพฤติการณ์ต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย และเนื่องจากในปัจจุบันการคุกคามทางเพศมีเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ซึ่งกฎหมายที่มีการกำหนดให้การกระทำในลักษณะดังกล่าวมีความผิดนั้น มีเพียงความผิดฐานก่อความเดือดร้อนรำคาญ ซึ่งเป็นความผิดฐานลหุโทษและยังไม่ตรงกับลักษณะของการกระทำที่เป็นการคุกคามทางเพศโดยตรง สมควรกำหนดให้การคุกคามทางเพศเป็นความผิดทางอาญา เพื่อเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดและปรามมิให้เกิดการกระทำความผิดขึ้น

จากผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทั่วไปผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th และจากการส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงทั้งส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน ปรากฏว่ามีผู้แสดงความคิดเห็นทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ดังนี้

ประเด็นแรก ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า "การกระทำชำเรา" โดยกำหนดบทนิยาม "การกระทำชำเรา" หมายความว่า การกระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำ โดยการใช้อวัยวะเพศหรือสิ่งอื่นใดของผู้กระทำหรือของผู้อื่นล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้กระทำ (ร่างมาตรา 3)

ผู้เห็นด้วยให้เหตุผลว่า เห็นด้วยที่จะแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามของคำว่า "การกระทำชำเรา" ให้กว้างขวางและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้มีผลในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด แต่โดยที่สถานการณ์การกระทำความผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศในปัจจุบันพบว่า การกระทำความผิดมีความรุนแรงและหลากหลายมากขึ้น ทั้งในด้านจำนวนคดีที่เกิดขึ้น อายุของผู้ถูกระทำที่มีตั้งแต่เด็กเล็กจนถึงผู้สูงอายุ และลักษณะของการกระทำความผิดที่มีความหลากหลายมากขึ้น จึงมีข้อเสนอแนะว่าควรกำหนดช่วงอายุของผู้ถูกระทำเพื่อกำหนดลักษณะของการกระทำความผิดและโทษให้แตกต่างกัน โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่หนึ่ง ตั้งแต่แรกเกิดแต่ไม่เกิน 5 ปี กลุ่มที่สอง อายุ 5 ปีขึ้นไปแต่ไม่เกิน 10 ปี กลุ่มที่สาม อายุ 10 ปีขึ้นไปแต่ไม่เกิน 15 ปี และกลุ่มที่สี่ ตั้งแต่อายุ 15 ปีขึ้นไป โดยมีเหตุผลว่า กลุ่มแรกและกลุ่มสองเป็นกลุ่มของเด็กที่มีความเปราะบางมากที่สุดทั้งสภาพร่างกายและจิตใจ ไม่สามารถเข้าใจในสิ่งที่ถูกระทำ และไม่สามารถร้องขอความช่วยเหลือ ขัดขึ้นหรือป้องกันตนเองจากการกระทำได้ ไม่ว่าจะมีการกระทำที่เป็นการล่วงล้ำหรือไม่ล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนักหรือช่องปากของผู้ถูกระทำ ถ้าเป็นการกระทำกับร่างกายของเด็กเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำแล้วย่อมจะต้องมีผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจของเด็กไม่แตกต่างกัน จึงสมควรกำหนดให้การกระทำที่จะถือ

ว่าเป็นการกระทำชำเราในเด็กสองกลุ่มนี้ แม้จะมีได้มีการล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้ถูกระทำ ก็ให้ถือว่าเป็นการกระทำชำเราเช่นเดียวกัน โดยสมควรกำหนดโทษให้กลุ่มที่แรกมีโทษหนักกว่ากลุ่มที่สอง ส่วนกลุ่มที่สามและกลุ่มที่สี่อาจกำหนดให้เฉพาะการกระทำที่เป็นการล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนัก และช่องปากของผู้ถูกระทำให้ถือเป็นการกระทำชำเรา แต่สมควรกำหนดโทษในกลุ่มที่สามให้หนักกว่ากลุ่มที่สี่ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้บทบัญญัติของกฎหมายมีความชัดเจนแน่นอน ควรจะต้องมีการพิจารณากำหนดถ้อยคำให้รอบคอบรัดกุม เนื่องจากเป็นกฎหมายที่มีโทษในทางอาญา และการกำหนดว่าการใช้อวัยวะเพศหรือสิ่งอื่นใดของผู้กระทำหรือผู้อื่นล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปาก “ของผู้กระทำ” นั้น น่าจะมีความคลาดเคลื่อนหรือไม่ ซึ่งที่ถูกต้องควรใช้คำว่า “ของผู้ถูกระทำ”

ในขณะที่ผู้ไม่เห็นด้วยให้เหตุผลว่า ไม่ควรแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “การกระทำชำเรา” ที่จะกำหนดบทนิยาม “การกระทำชำเรา” ให้หมายความว่า การกระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำ โดยการใช้ อวัยวะเพศหรือสิ่งอื่นใดของผู้กระทำหรือผู้อื่นล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้กระทำ เนื่องจากปัจจุบันพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 27) พ.ศ. 2562 ได้ปรับปรุงบทนิยามคำว่า “กระทำชำเรา” ไว้ชัดเจนและสอดคล้องกับลักษณะการกระทำชำเราตามธรรมชาติแล้ว และการกระทำความผิดที่มีความเป็นอาชญากรรมเล็กน้อยเป็นเรื่องส่วนตัว ส่งผลกระทบต่อผู้ที่ถูกระทำความผิดโดยตรง หรือมุ่งคุ้มครองผู้เสียหายเท่านั้น เป็นความผิดเล็กน้อย กฎหมายโดยทั่วไปกำหนดให้เป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสามปีและถือว่าเป็นความผิดต่อส่วนตัว การลงโทษผู้กระทำผิดอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลแขวงซึ่งผู้พิพากษาคนเดียวเป็นองค์คณะมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี

ประเด็นที่สอง ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการยกเลิกความผิดฐานอนาจารโดยใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่น ซึ่งมีใช้อวัยวะเพศล่วงล้ำอวัยวะเพศหรือทวารหนักของบุคคล เนื่องจากเป็นความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ตามการแก้ไขนิยามในร่างมาตรา 3 โดยการยกเลิกมาตรา 278 วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ มาตรา 299 วรรคสี่ วรรคห้า วรรคหก วรรคเจ็ด และแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 281 (1) แห่งประมวลกฎหมายอาญา (ร่างมาตรา 4 ร่างมาตรา 5 และร่างมาตรา 6)

ผู้เห็นด้วยให้เหตุผลตามที่ได้ตั้งข้อสังเกตในประเด็นแรก

ในขณะที่ผู้ไม่เห็นด้วยให้เหตุผลว่า ต้องการความกระจ่าง การกระทำอนาจารคือการ Sexually Harassment หรือไม่ หากไม่ใช้ก็ไม่เห็นด้วยเพราะไม่ครอบคลุม ไม่ควรยกเลิกความผิดฐานอนาจารโดยใช้วัตถุหรืออวัยวะอื่นซึ่งมีใช้อวัยวะเพศล่วงล้ำอวัยวะเพศ หรือทวารหนักของบุคคล เนื่องจากปัจจุบันมีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 27) พ.ศ. 2562 ซึ่งนอกจากจะได้มีการปรับปรุงบทนิยามคำว่า “กระทำชำเรา” ไว้ชัดเจนและสอดคล้องกับลักษณะการกระทำชำเราตามธรรมชาติแล้วยังได้ปรับปรุงบทบัญญัติความผิดเกี่ยวกับเพศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายและเพื่อความคุ้มครองบุคคลซึ่งถูกระทำทางเพศมากยิ่งขึ้น

ประเด็นที่สาม ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการกำหนดการคุกคามทางเพศให้เป็นความผิดในมาตรา 284/1 และกำหนดให้การคุกคามทางเพศต่อเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปี และต่อผู้อื่นโดยอาศัยเหตุที่ผู้กระทำ

มีอำนาจเหนือผู้ถูกระงับอำนาจเนื่องจากความสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา นายจ้าง หรือผู้มีอำนาจเหนือประการอื่น เป็นเหตุจูงใจ ในมาตรา 284/1 วรรคสอง และในมาตรา 284/2 (ร่างมาตรา 7)

ผู้เห็นด้วยให้เหตุผลว่า เห็นชอบในหลักการที่จะกำหนดความผิดฐานคุกคามทางเพศให้เป็นความผิดในมาตรา 284/1 และกำหนดความผิดและโทษเป็นเหตุจูงใจในมาตรา 241/1 วรรคท้าย และในมาตรา 284/2ตามร่างมาตรา 7 แต่ไม่เห็นด้วยที่จะนิยามคำว่า “การคุกคามทางเพศ” ไว้ในมาตรา 284/1 วรรคสองตามร่างมาตรา 7 แต่ควรกำหนดนิยามความหมายคำว่า “การคุกคามทางเพศ” ไว้ในมาตรา 1 แห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยแก้ไขเพิ่มเติมความหมายของคำว่า “การคุกคามทางเพศ” เป็น (19) แห่งมาตรา 1 จะถูกต้องเหมาะสมกว่า ทั้งนี้ นิยามความหมายของคำว่า “การคุกคามทางเพศ” ต้องชัดเจนเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการตีความว่าการกระทำใดจะเป็นความผิดอาญาฐานคุกคามทางเพศหรือไม่ นอกจากนี้ ยังเห็นด้วยในหลักการกับการเพิ่มบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการคุกคามทางเพศ ซึ่งเป็นหลักการที่ดีที่จะให้ความคุ้มครองกับประชาชนที่ถูกคุกคามทางเพศ ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายที่เข้มงวดมารองรับในการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าว มีเพียงความผิดลหุโทษซึ่งไม่มีผลเป็นการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดแต่อย่างใด ทั้งนี้ในปัจจุบันมีประชาชนถูกคุกคามทางเพศในลักษณะต่าง ๆ จำนวนมาก จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนี้ อย่างไรก็ตาม การกำหนดลักษณะของการกระทำความผิดว่าการกระทำในลักษณะใดที่จะถือว่าเป็นการคุกคามทางเพศนั้น จะต้องพิจารณาให้เกิดความรอบคอบ มิเช่นนั้นจะไม่ได้ผลตามที่ประสงค์ แต่จะเป็นการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการใช้ดุลพินิจที่กว้างขวางจนอาจจะทำให้เกิดปัญหาการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบหรือโดยทุจริตได้

ผู้ไม่เห็นด้วยให้เหตุผลว่า ไม่ควรกำหนดอายุในความผิดเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศเพราะสังคมต้องการความเท่าเทียมในการคุ้มครองความปลอดภัยเท่า ๆ กัน

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาพบว่าการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าวเป็นเรื่องสำคัญที่มีผลกระทบในวงกว้าง จึงควรที่จะมีการศึกษาวิจัย วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการแก้ไขกฎหมายและสัมฤทธิ์จากการบังคับใช้มาตราดังกล่าว ประกอบสถิติและแนวคำพิพากษาในเรื่องดังกล่าวอย่างรอบด้านเพื่อประกอบการพิจารณาโดยละเอียดรอบคอบต่อไป โดยสำนักงานศาลยุติธรรมได้มีข้อสังเกตที่น่าสนใจดังนี้

1) ถ้อยคำในบทนิยามของคำว่า “กระทำชำเรา” มีลักษณะเป็นการนำถ้อยคำในมาตรา 276 วรรคสองตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2550 มาปรับปรุงใหม่ โดยเพิ่มเนื้อหาในกรณีการใช้สิ่งอื่นใดล่วงล้ำช่องปากของผู้อื่น นอกเหนือจากอวัยวะเพศหรือทวารหนัก ทั้งนี้มีข้อสังเกตคือประการแรก ในกรณีการใช้อวัยวะเพศหรือสิ่งอื่นใดของผู้อื่นล่วงล้ำอวัยวะเพศ หรือทวารหนักของผู้ถูกระงับอำนาจ อาจมีลักษณะเป็นพฤติการณ์ของการเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน ซึ่งมีกฎหมายบัญญัติรองรับอยู่แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นที่ต้องกำหนดไว้ในบทนิยามประการที่สอง นิยามคำว่า “กระทำชำเรา” ตามกฎหมายปัจจุบันที่กำหนดว่าโดยใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่น คำว่า “ล่วงล้ำ” เป็นพฤติการณ์ที่ผู้ชายเท่านั้นสามารถเป็นตัวการ ขัดแย้งกับถ้อยคำตามมาตรา 276 ที่กำหนดว่า “ผู้ใดข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่น...” ผู้หญิงอาจเป็นตัวการได้

2) เห็นว่ามีความเกี่ยวเนื่องกับประเด็นที่ 1 ซึ่งจำเป็นที่จะต้องกำหนดถ้อยคำหรือความหมายในบทนิยามให้ชัดเจนเสียก่อน

3) เห็นว่าบทนิยามคำว่า การคุกคามทางเพศตามร่างมาตรา 284/1 วรรคสองมีความหมายกว้างไม่ชัดเจนอาจมีปัญหาในการตีความ เนื่องจากการกระทำบางอย่างตามบทนิยามอาจเป็นความผิดฐานกระทำชำเรา ความผิดฐานกระทำอนาจาร ความผิดฐานหมิ่นประมาท ความผิดฐานดูหมิ่นซึ่งหน้าความผิดฐานก่อความเดือดร้อนรำคาญ หรือความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 จึงควรกำหนดถ้อยคำหรือความหมายให้ชัดเจน

สมควรแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 277 มาตรา 277 ทวิ และมาตรา 277 ตี แห่งประมวลกฎหมายอาญา เพื่อจัดกลุ่มเด็กที่ถูกระทำชำเราเสียในคราวเดียวกัน เพื่อให้การแก้ไขปัญหากล่องละเมิดทางเพศ ได้รับการแก้ไขที่ตรงกับสภาพปัญหาที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันและจะทำให้กฎหมายมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ส่วนที่ 3

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

1. สถานการณ์ปัจจุบัน

ปัจจุบันปัญหาอาชญากรรมทางเพศเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ทั้งการข่มขืนและการคุกคามทางเพศเหยื่อที่ถูกกระทำเป็นได้ทั้งชาย หญิง และกลุ่มหลากหลายทางเพศ และมีทุกช่วงวัย ตั้งแต่ทารกวัย 1 ขวบ ไปจนถึงคนชราวัยเกษียณก็มีโอกาสเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อได้เช่นกัน และยิ่งไปกว่านั้นผู้ก่ออาชญากรรมก็มีวิธีแต่เฉพาะคนแปลกหน้าที่ไม่เคยรู้จักมาก่อนเท่านั้น แต่ในปัจจุบันยังพบว่า การข่มขืนและการคุกคามทางเพศสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งจากบุคคลใกล้ชิด และสมาชิกในครอบครัวของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อให้ความเคารพและไว้วางใจ การถูกข่มขืนและการคุกคามทางเพศ เป็นประสบการณ์ที่น่าสะพรึงกลัวและน่าอับอายสำหรับผู้ตกเป็นเหยื่อ

จากข้อมูลของมูลนิธิพิริมาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี จังหวัดปทุมธานี สถิติรับเรื่องราวร้องทุกข์ของมูลนิธิฯ ประจำปี พ.ศ. 2564 ข้อมูล สิ้นสุด ณ 29 ธันวาคม 2564 รวมรับเรื่องราวร้องทุกข์ทั้งสิ้น 10,591 ราย ซึ่งปัญหาอันดับ 1 ที่ถูกร้องเรียนมากที่สุดใน พ.ศ. 2564 คือ การข่มขืนและทำอนาจาร จำนวน 781 ราย จัดเป็นประเภทปัญหาที่ต้องให้ความสำคัญและให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน ปัญหาข่มขืนและทำอนาจารพบว่า พ.ศ. 2563 มีจำนวน 871 ราย และ พ.ศ. 2564 มีจำนวน 781 ราย¹ ตามลำดับ และเมื่อรวมข้อมูลผู้มาร้องทุกข์ขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับคดีทางเพศตั้งแต่ พ.ศ. 2543-2564 รวมจำนวน 10,591 ราย

และจากการรายงานเหตุอาชญากรรมในต่างประเทศระบุว่า คดีข่มขืนเป็นเหตุอาชญากรรมที่ไม่มีการรายงานเหตุสูงที่สุด สาเหตุที่ผู้ที่ถูกข่มขืนมักไม่รายงานอาชญากรรมต่อตำรวจเพราะเหตุผลหลายประการ เช่น ความอับอายในสิ่งที่เกิดขึ้น ไม่ต้องการให้ผู้อื่นรับรู้ ความหวาดกลัวในการถูกถามซ้ำในขั้นตอนของการสอบสวนและขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม และสิ่งสำคัญที่สุดคือไม่มีพยานและหลักฐานเพียงพอในการร้องทุกข์ เนื่องจากคดีข่มขืนส่วนใหญ่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลเพียงแค่อสองคนคือ อาชญากร และเหยื่อเท่านั้น นอกจากนี้ผู้ข่มขืนมักจะมีความคุ้นเคยกับผู้ตกเป็นเหยื่อ จึงเป็นเหตุผลที่อาชญากรรมประเภทนี้ยังคงเป็นปัญหาอยู่ในกระบวนการยุติธรรม จากสาเหตุที่กล่าวมาข้างต้นส่งผลให้สถิติการรายงานเหตุต่อเจ้าหน้าที่สำหรับคดีข่มขืนและอาชญากรรมทางเพศทั่วโลก ยังคงอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับการเกิดขึ้นจริงของอาชญากรรมดังกล่าว จากสถิติของการเกิดคดีข่มขืนในต่างประเทศพบว่า เหยื่อของการถูกข่มขืนส่วนใหญ่จะถูกข่มขืนโดยบุคคลใกล้ชิด มีเพียงร้อยละ 8 ของคดีข่มขืนเท่านั้น ที่ถูกกระทำโดยคนแปลกหน้า และกว่า 1 ใน 3 ของคดีที่ส่งฟ้องทั้งหมดกลับต้องยกฟ้องด้วยเหตุผลของการขาดพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิด จะเห็นได้ว่าแม้แต่ในประเทศเองก็ประสบปัญหาเกี่ยวกับคดีข่มขืนในกระบวนการยุติธรรม

¹ มูลนิธิพิริมาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี. (2564). สถิติการรับเรื่องราวร้องทุกข์และขอความช่วยเหลือปัญหาต่าง ๆ. สืบค้น 17 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://pavenafoundation.or.th/>

สำหรับประเทศไทยนั้น นอกจากยังไม่มีการเก็บข้อมูลสถิติเกี่ยวกับคดีข่มขืนอย่างละเอียดเพียงพอแล้ว ประเทศไทยยังมีข้อบกพร่องในด้านการเก็บสถิติอาชญากรรมประเภทนี้อย่างยิ่ง กล่าวคือการเก็บสถิติคดีอาญาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จะทำการบันทึกเฉพาะคดีข่มขืนกระทำชำเราเท่านั้น โดยไม่มีการเก็บบันทึกการกระทำอนาจาร การคุกคามทางเพศ หรือการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศอื่น ส่งผลให้สถิติความผิดเกี่ยวกับเพศของประเทศไทยไม่มีความครบถ้วน ไม่สามารถนำไปสู่การวิเคราะห์ทางสถิติถึงภาพรวมของการเกิดอาชญากรรมประเภทนี้ได้อย่างชัดเจน² โปรดดู ตารางสถิติฐานความผิดคดีอาญา ประเภทคดีข่มขืนกระทำชำเรา ทั่วประเทศ

สถิติฐานความผิดคดีอาญา ประเภทคดี ข่มขืนกระทำชำเรา ทั่วประเทศ

ปี	รับแจ้ง	จำนวนจับกุม	
	คดี	คดี	คน
2559	2,514	2,040	2,364
2560	2,546	2,218	2,480
2561	2,291	2,079	2,315
2562	1,975	1,835	2,040
2563	1,764	1,655	1,821
2564	1,341	1,210	1,340
รวม	12,431	11,037	12,360

ที่มา : ระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. สถิติฐานความผิดคดีอาญา(คดี 4 กลุ่ม) สืบค้น วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.crimespolice.com/portal/wpcontent/uploads/2021/11/2562%E0%B8%AA%E0%B8%A1.pdf>

จากสถิติฐานความผิดคดีอาญา ประเภทความผิดข่มขืนกระทำชำเรา จากศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศกลางของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2559-2564 พบว่า มีจำนวนผู้ถูกกระทำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยเข้าแจ้งความร้องทุกข์ 6 ปีซ้อนหลัง จำนวนเพียง 12,431 คน และเจ้าหน้าที่สามารถจับกุมคนร้ายทั่วประเทศได้จำนวน 12,360 คน ซึ่งจากงานวิจัย และองค์กรสาธารณสุขหลายแห่งรายงานสอดคล้องกันว่า มีคดีข่มขืนที่ไม่ได้แจ้งหรือเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมจำนวนมาก

² จอมเดช ตรีเมฆ. (2561). คดีข่มขืนกับกระบวนการยุติธรรม .คมชัดลึกออนไลน์ สืบค้น 17 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.komchadluek.net/scoop/353049>

2. กรณีศึกษาจากต่างประเทศ

2.1 สหภาพยุโรป³ ได้ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้น โดยได้สร้าง Charter of Fundamental Rights of European Union* และ EU Directive 2006/54/EC (Directive 2006/54/EC) ซึ่งเป็น Directive ที่พัฒนามาจาก EU Directive 2002/73/EC (Directive 2002/73/EC) เพื่อรับรอง “ความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง (Equality between men and women)” ซึ่งใช้เป็นหลักพื้นฐานของกฎหมายในประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปจะต้องสร้างกฎหมายใหม่หรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเก่าภายในประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์ในการยับยั้งการกีดกันหรือการแบ่งแยกทางเพศ (Prohibition of discrimination) และปกป้องสิทธิของชายและหญิงในทุกด้านเพื่อให้ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน (Equal treatment) ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปจะต้องดำเนินการป้องกันการคุกคาม (Harassment) และการคุกคามทางเพศ (Sexual harassment) ที่เกิดขึ้นในสถานที่ทำงานและการฝึกอบรมทางวิชาชีพ ตลอดจนมีมาตรการลงโทษที่เหมาะสมสำหรับการกระทำในลักษณะดังกล่าว

2.2 สหพันธ์รัฐเยอรมนี เป็นหนึ่งในสมาชิกผู้ก่อตั้งสหภาพยุโรป กลุ่มประเทศสหภาพยุโรปได้ออกการกำหนด “แนวทางหรือคำสั่ง” (Directive) ขึ้นมาบังคับใช้เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายทางการเมืองและเศรษฐกิจของตนเอง ดังนั้นสหพันธ์รัฐเยอรมนีในฐานะสมาชิกของกลุ่มประเทศสหภาพยุโรปจึงต้องนำแนวทางหรือคำสั่งดังกล่าวไปสร้างเป็นกฎหมายใหม่หรือเปลี่ยนแปลงเพื่อปรับใช้กับกฎหมายเก่าที่มีอยู่ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสอดคล้องของกฎหมายภายในที่บังคับใช้ในกลุ่มประเทศสหภาพยุโรปด้วยกัน

สหพันธ์รัฐเยอรมนีได้เห็นความสำคัญในการแก้ไขปัญหาการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในประเทศและในฐานะประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปจึงได้ EU Directive 2006/54/EC มาสร้างเป็นกฎหมายใหม่ที่ชื่อว่า General Equal Treatment Act (Gleichbehandlungsgesetz, AGG) ซึ่งมีการใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2549 โดย General Equal Treatment Act ได้ให้นิยามของการคุกคามและการคุกคามทางเพศ ดังนี้

1. การคุกคาม (Harassment) หมายถึง การกระทำอันไม่เป็นที่ยอมรับซึ่งเกี่ยวกับเพศของบุคคลหนึ่งบุคคลใด อันกระทำขึ้นเพื่อละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือทำให้ผู้ถูกระทำรู้สึกถูกคุกคามไม่เป็นมิตร ด้อยค่า เสื่อมเสียเกียรติ หรือถูกรังเกียจ (Article 2, 1.(c) EU Directive 2006/54/EC)

2. การคุกคามทางเพศ (Sexual Harassment) หมายถึง การกระทำอันไม่เป็นที่ยอมรับ ไม่ว่าจะเป็นการพูด การใช้ท่าทาง หรือการเคลื่อนไหวทางกายภาพที่มีลักษณะสื่อเกี่ยวกับเพศอันมีวัตถุประสงค์เพื่อละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือทำให้ผู้ถูกระทำรู้สึกถูกคุกคามไม่เป็นมิตร ด้อยค่า เสื่อมเสียเกียรติ หรือถูกรังเกียจ (Article 2, 1.(d) EU Directive 2006/54/EC) ซึ่งการคุกคามและการคุกคามทางเพศข้างต้นยังหมายรวมไปถึง (Article 2, 2. EU Directive 2006/54/EC)

(1) การได้รับการปฏิบัติที่แย่งลง (Less Favorable Treatment) เนื่องจากการที่ผู้ถูกระทำตอบรับหรือปฏิเสธการคุกคามหรือการคุกคามทางเพศนั้น

³ เจนวิทย์ นวลแสง. (2559). ความรับผิดชอบทางอาญาและการเยียวยา ผู้เสียหายจากการคุกคามทางเพศ ศึกษากรณีประเทศไทย สหพันธ์รัฐ เยอรมนี และเครือรัฐออสเตรเลีย. สืบค้นวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <http://www.polsci-law.buu.ac.th/journal/document/8-2/10.pdf>

- (2) การออกคำสั่งให้กีดกันหรือแบ่งแยกบุคคลได้อันเนื่องมาจากเพศของบุคคลนั้น และ
 (3) การได้รับการปฏิบัติที่แย่ง เนื่องจากกรณีที่หญิงตั้งครรภ์หรือลาคลอด

ผู้ถูกคุกคามหรือถูกคุกคามทางเพศไม่ว่าในสถานที่ทำงานหรือสถานที่อื่นใดก็ตามสามารถยื่นคำฟ้องต่อศาลเป็นคดีอาญาได้ ในกรณี

(1) การทารุณทางเพศ (Sexual Assault by Use of Force or Threats) หรือการข่มขืน (Rape) อันเป็นการใช้กำลังหรือข่มขู่ให้ผู้ถูกระทำยินยอมให้มีการละเมิดทางเพศโดยไม่สมัครใจ ซึ่งเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน (Strafgesetzbuch (StGB))

(2) การประพฤติดังกล่าวทางเพศ (Sexual Abuse) อันเป็นการอาศัย ความไว้วางใจหรือสภาพของผู้ถูกระทำ หรือตำแหน่งหน้าที่หรือความรับผิดชอบของผู้กระทำในการประพฤติดังกล่าวทางเพศ

(3) การสะกดรอยตาม (Stalking) เป็นการมีพฤติกรรมคุกคามหรือข่มขู่อย่างต่อเนื่อง เช่น การโทรศัพท์หาอย่างต่อเนื่อง การส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ จดหมายหรือข้อความทางโทรศัพท์จำนวนมาก หรือการดักครอบบริเวณที่อยู่อาศัย

ในทางอาญาผู้ถูกคุกคามหรือถูกคุกคามทางเพศได้รับความคุ้มครองจาก Civil Legal Protection from Violent Acts and Stalking Offences (Gesetz zum Zivilrechtlichen Schutz vor Gewalttaten und Nachstellungen (GewSchG)) ให้สามารถยื่นคำร้องต่อศาลให้ดำเนินการใด ๆ เพื่อแยกผู้คุกคามหรือคุกคามทางเพศให้อยู่ห่างจากผู้ถูกระทำได้ โดยไม่ต้องรอให้เหตุร้ายแรงเกิดขึ้นเสียก่อน ซึ่งในระหว่างที่ศาลกำลังพิจารณาคำร้องนั้น พนักงานตำรวจจะไปคุ้มครองผู้ถูกระทำที่บ้านเพื่อกันมิให้ผู้กระทำเข้าถึงตัวผู้ถูกระทำ และหากต่อมาศาลมีคำสั่งอนุญาตตามคำร้อง และผู้กระทำฝ่าฝืนคำสั่งศาล ผู้กระทำจะถูกลงโทษทางอาญา โดยผู้กระทำมีความผิดอาญากระวางโทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ ดังนั้นหากผู้คุกคามหรือผู้คุกคามทางเพศเป็นอาจารย์หรือนักศึกษาในสถานศึกษาก็อาจถูกกำหนดไม่ให้เข้าไปในสถานศึกษา หรือเข้ามาได้ภายใต้เงื่อนไข หรืออาจถูกไล่ออกก็ได้ในกรณีที่มีการยื่นฟ้องผู้คุกคามหรือคุกคามทางเพศต่อศาล ภาระการพิสูจน์ (Burden of Proof) จะตกแก่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยในการนำพยานหลักฐานต่าง ๆ มาพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าตนไม่ได้กระทำความผิดเช่นนั้น เช่น ไม่มีเจตนาหรือกระทำโดยประมาท เป็นต้น ทั้งนี้เฉพาะในกรณีที่โจทก์นำพยาน หลักฐานมาให้ศาลพอรับฟังในเบื้องต้นได้ว่ามีการคุกคามหรือการคุกคามทางเพศเกิดขึ้น (Prima Facie Case) ทั้งนี้ในการพิจารณาคดีศาลจะคำนึงถึงระดับของความเสียหายและผลเสียด้านอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น ความเป็นไปได้ในการเกิดเหตุการณ์คุกคามหรือคุกคามทางเพศซ้ำขึ้นอีก อายุและระยะเวลาการทำงานของผู้ถูกคุกคามหรือถูกคุกคามทางเพศ ตลอดจนงานที่ผู้ถูกคุกคาม หรือถูกคุกคามทางเพศอาจมีส่วนผิดในการก่อให้เกิดการกระทำดังกล่าว และเมื่อศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าจำเลยกระทำการคุกคามหรือคุกคามทางเพศโจทก์ตามฟ้องจริง ศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยและกำหนดค่าสินไหมทดแทนในทางแพ่งที่จำเลยต้องชำระเพื่อชดเชยให้คุ้มค่ากับความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่โจทก์

ศาลได้วางหลักสำคัญว่าการคุกคามทางเพศในลักษณะดังกล่าว ซึ่งแม้ไม่ได้มีการสัมผัสร่างกายของฝ่ายผู้เสียหายก็ตาม ก็เพียงพอแล้ว ที่นายจ้างจะไล่ออกบุคคลนั้นออกโดยไม่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้าได้ คำพิพากษาดังกล่าวเป็นปรากฏการณ์ทางกฎหมายที่สำคัญ ซึ่งทำให้เกิดความตื่นตัวด้านการคุกคามทางเพศ

ในสหพันธรัฐเยอรมนี การคุกคามและการคุกคามทางเพศในสหพันธรัฐเยอรมนี ซึ่งผู้เสียหายจะได้รับ ความคุ้มครองและการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นตามกฎหมาย ไม่ว่าจะ เป็นกฎหมายอาญา กฎหมาย คุ้มครองแรงงาน และ General Equal Treatment Act ซึ่งพัฒนามาจากกฎหมายของกลุ่มประเทศสหภาพ ยุโรป ประกอบกับการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลจะเป็นไปในลักษณะที่เป็นคุณแก่ผู้เสียหายเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการให้ภาระการพิสูจน์ตกแก่ผู้ถูกกล่าวหา อันทำให้การป้องกันและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น การคุกคามและการคุกคามทางเพศในสหพันธรัฐเยอรมนีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 สหพันธรัฐออสเตรีย ประเทศออสเตรียได้ให้ความสำคัญกับปัญหาการคุกคามทางเพศ เป็นอย่างมาก เห็นได้จากกฎหมายระดับสหพันธรัฐออสเตรียได้บัญญัติเรื่องการคุกคามทางเพศไว้ใน กฎหมายคุ้มครองการเลือกปฏิบัติ (Sex Discrimination Act 1984) ถึงแม้ว่ากฎหมายคุ้มครองการเลือก ปฏิบัติจะบัญญัติถึงการคุกคามทางเพศไว้ว่า เป็นความผิดและผู้กระทำความผิดต้องรับผิดทางแพ่ง แต่การคุกคาม ทางเพศบางประเภทนั้นก็มีความผิดอาญาและผู้กระทำความผิดจะต้องรับผิดทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา ของสหพันธรัฐออสเตรียด้วยเช่นกัน (A Code in Practice) อันได้แก่ การลวนลามทางกายหรือการล่วงเกิน ทางกาย การแสดงลามกอนาจาร การล่วงเกินทางเพศหรือการข่มขืน การเฝ้าติดตาม การสื่อสารที่ลามก อนาจาร เช่น การสื่อสารทางโทรศัพท์ จดหมาย หรือสื่ออื่น ๆ

โดยการคุกคามทางเพศได้ถูกบัญญัติไว้โดยเฉพาะตามมาตรา 28 A (1) แห่งกฎหมายคุ้มครอง การเลือกปฏิบัติ (Sex Discrimination Act 1984) และได้ให้คำนิยามของการคุกคามทางเพศไว้ว่า “การคุกคามทางเพศ คือ การกระทำอันไม่พึงปรารถนาทางเพศ การร้องขอที่ไม่พึงปรารถนาเพื่อความต้องการ ทางเพศต่อผู้ถูกคุกคาม หรือการกระทำอื่นที่ไม่พึงปรารถนาอันเกี่ยวกับเรื่องทางเพศที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกคุกคาม ซึ่งในสถานการณ์นั้น ๆ บุคคลทั่วไปอาจคาดหมายได้ว่าเป็นการคุกคามผู้ถูกระทำ ทำให้ผู้ถูกระทำความเสียหาย เสียเกียรติ หรือทำให้ผู้ถูกระทำความกลัว”

และตามมาตรา 28 A (1 A) (a)12 ยังได้บัญญัติรับรองว่าการกระทำอันเป็นการคุกคามทางเพศ ตามบทบัญญัตินี้ “ไม่จำกัด เพศ อายุ รูปร่าง เพศสภาพ สถานะของบุคคลไม่ว่าจะสมรสแล้วหรือโสด ความเชื่อทางศาสนา เชื้อชาติ สีผิว สัญชาติหรือชาติกำเนิดของผู้ถูกระทำความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถูกระทำ กับผู้กระทำผิด” หรือหากผู้ถูกระทำเป็นผู้พิการก็เป็นผู้ถูกระทำได้ตามมาตรา 28 A (1 A) (b) ได้กล่าวถึง การคุกคามทางเพศตามการจ้างแรงงานระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างหรือบุคคลผู้จะมาเป็นลูกจ้างหรือหุ้นส่วน หรือการคุกคามทางเพศระหว่างลูกจ้างด้วยกันเอง หรือการจ้างงานตามสัญญาจ้างทำของโดยสถานที่ทำงานนั้น รวมถึงสถานที่ทำงานบนเรือ เครื่องบิน หรือยานพาหนะด้วย หรือตามมาตรา 28 A (1 A) (c) กล่าวถึง การคุกคามทางเพศที่มีความทุพพลภาพ ผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ หรือตามมาตรา 28 A (1 A) (d) กล่าวถึงความผิดซึ่งเป็นการคุกคามทางเพศในองค์กรที่ได้รับการจดทะเบียน รวมถึงการกระทำของสมาชิก ในองค์กรนั้นและบุคคลผู้ที่จะมาเป็นสมาชิกในองค์กรในอนาคตด้วย การกำหนดโทษสำหรับความผิดเกี่ยวกับ การคุกคามทางเพศในคดีอาญานั้น ผู้กระทำความผิดอาจถูกดำเนินคดีได้ถ้าหากจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด จริงต้องได้รับโทษปรับหรือจำคุก และในคดีแพ่งผู้เสียหายสามารถฟ้องคดีได้เอง ซึ่งหากผู้เสียหายขณะคดี ก็จะได้รับ การเยียวยาความเสียหาย แต่อย่างไรก็ดีการพิจารณาคดีทางอาญาจะยากกว่าทางแพ่ง เนื่องจาก

ในขั้นตอนกระบวนการพิจารณานั้นผู้เสียหายจะต้องพิสูจน์ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดโดยปราศจากข้อสงสัยใด ๆ แต่หากเป็นคดีแพ่ง ผู้เสียหายพิสูจน์แต่เพียงว่าค่าเสียหายนั้นพอสมควรกับความเสียหายที่ผู้เสียหายควรจะได้รับหรือไม่ เมื่อผู้เสียหายได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากการคุกคามทางเพศ ผู้เสียหายอาจร้องทุกข์ไปยังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งออสเตรเลียได้ตาม Sex Discrimination Act 1984 การร้องทุกข์นั้นไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ โดยมีหลายช่องทางที่ผู้เสียหายจะร้องทุกข์ได้ เช่น ทางโทรศัพท์จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mail) การอัดเสียง หรืออักษรเบลล์สำหรับผู้พิการทางสายตา คำร้องทุกข์อาจเขียนเป็นภาษาใดก็ได้ ไม่เพียงแต่ผู้เสียหายเท่านั้นที่สามารถร้องทุกข์ได้ ผู้เห็นเหตุการณ์สามารถร้องทุกข์หรือชี้เบาะแสได้ด้วย (Australian Human Rights Commission, 2014a) ในออสเตรเลียผู้เห็นเหตุการณ์มีความสำคัญคือเป็นส่วนช่วยลดความเสียหายจากการคุกคามทางเพศและทำให้มั่นใจได้ว่าผู้เสียหายอาจจะไม่ต้องทนกับการคุกคามทางเพศ

นอกจากนั้น สหพันธรัฐออสเตรเลียยังได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งออสเตรเลีย (Australian Human Rights Commission) ซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมและป้องกันปัญหาเรื่องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนเป็นผู้มีหน้าที่ดูแลและจัดการกับปัญหาทางด้านสิทธิมนุษยชน โดยกรณีการคุกคามทางเพศเป็นกรณีที่อยู่ในอำนาจการดูแลขององค์กรดังกล่าวด้วย หน้าที่หลักขององค์กรนี้คือการให้การศึกษาคูหาและความรู้แก่ประชาชนเพื่อสร้างความตระหนักถึงสิทธิมนุษยชน พิจารณาคำร้องทุกข์เรื่องการเลือกปฏิบัติทางเพศ หรือคำร้องทุกข์เรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนภายใต้กฎหมายระดับสหพันธรัฐ พัฒนานโยบายและกฎหมาย ให้ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนซึ่งจะทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยง่ายและสามารถส่งเสริมและป้องกันการถูกคุกคามทางเพศได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

2.4 สาธารณรัฐฝรั่งเศส⁴ ได้เริ่มต้นบัญญัติความผิดฐานคุกคามทางเพศ (Le Harcèlement Sexuel) ไว้ในประมวลกฎหมายอาญา (Code pénal) เมื่อปี ค.ศ. 1992 ต่อมารัฐสภาได้ประกาศรัฐธรรมนูญใหม่ในวันที่ 6 สิงหาคม ค.ศ. 2012 โดยบัญญัติให้ความผิดฐานคุกคามทางเพศอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา (Code pénal) ตอน 3 ว่าด้วยการคุกคามทางเพศ (Le Harcèlement Sexuel) ซึ่งเป็นกระทำความผิดอันเป็นการข่มเหงหรือรังแกผู้อื่น เพื่อความสุขทางเพศของตน ตามมาตรา 222-3314 โดยบัญญัติไว้ว่า

(1) การคุกคามทางเพศที่เป็นการกระทำความผิดอันเป็นการรุกรานบุคคลอื่น โดยการใช้คำสั่ง การข่มขู่ หรือการบีบบังคับ เพื่อจุดมุ่งหมายให้ได้มาซึ่งประโยชน์ใด ๆ ในทางเพศ

(2) การคุกคามทางเพศไม่จำเป็นต้องมีลักษณะรูปแบบเดิมซ้ำ ๆ กันหลายครั้ง แม้กระทำเพียงครั้งเดียวก็ถือเป็นความผิด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้รับผลประโยชน์ทางเพศของตนหรือบุคคลที่สาม

(3) ความผิดตาม (1) และ (2) มีโทษถึงจำคุกสองปีและปรับ 30,000 €

บทลงโทษเหล่านี้จะเพิ่มขึ้นเป็นจำคุกสามปีและปรับ 45,000 € เมื่อกระทำการ ดังนี้

(1) กระทำการคุกคามทางเพศโดยใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ที่ตนดำรงอยู่

(2) กระทำการคุกคามทางเพศโดยกระทำกับผู้เยาว์อายุต่ำกว่าสิบห้าปี

⁴ สุริศา นิยมรัตน์. (2560). “ความผิดทางอาญา: กรณีการคุกคามทางเพศ” สืบค้น 17 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/lawjournal/article/view/160174>

(3) การกระทำการคุกคามทางเพศโดยกระทำกับบุคคลที่มีความเปราะบาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื่องจากอายุ การเจ็บป่วย ทูพพลภาพ ความพิการทางร่างกายหรือจิตใจหรือการตั้งครรภ์ ซึ่งผู้กระทำได้รู้หรือควรจะรู้ในการกระทำคามผิดนั้น ๆ

(4) การกระทำการคุกคามทางเพศโดยกระทำกับบุคคลที่มีสถานะเป็นเพื่อนร่วมงานหรือการพึ่งพาอาศัยกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นผลมาจากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจหรือสังคม ซึ่งผู้กระทำได้รู้หรือควรจะรู้ในการกระทำคามผิดนั้น ๆ

(5) การกระทำการคุกคามทางเพศโดยบุคคลหลายคน โดยมีลักษณะเป็นการร่วมกันกระทำผิดหรือสมรู้ร่วมคิด

พระราชบัญญัติว่าด้วยการคุกคามทางเพศยังครอบคลุมถึงการเลือกปฏิบัติ ตามมาตรา 225-1-115 แห่งประมวลกฎหมายอาญาฯ นอกจากนั้นตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการคุกคามทางเพศนี้จะรวมถึงในสถานที่ทำงานตามประมวลกฎหมายแรงงาน ซึ่งได้บัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานคุกคามทางเพศไว้ในส่วนที่ 6 ของหมวด 2 บท 2 ของบรรพ 1 แห่งประมวลกฎหมายแรงงาน โดยเป็นการบัญญัติคุ้มครองลูกจ้างผู้ถูกกระทำ การคุกคามทางเพศ ผู้ที่เป็นพยานหรือเปิดเผยการกระทำดังกล่าว มิให้ถูกลงโทษหรือให้ออกจากงาน ตามมาตรา L. 122-46 ซึ่งการคุ้มครองดังกล่าวมีผลไปถึงบุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย

จะเห็นได้ว่ากฎหมายของนานาอารยประเทศได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเพศและได้บัญญัติคุ้มครองผู้เสียหายเรื่องเพศไว้อย่างละเอียด โดยเฉพาะการบัญญัติกฎหมายเรื่อง การคุกคามทางเพศไว้อย่างไม่จำกัด เพศ เชื้อชาติ อายุ หรือแม้แต่ความพิการของผู้เสียหาย ทุกคนต่างได้รับความคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน อีกทั้งกฎหมายที่บัญญัติเรื่องการคุกคามทางเพศก็เป็นกฎหมายระดับสหพันธรัฐทั้งสิ้น จึงมั่นใจได้ว่าผู้เสียหายนั้นได้รับความคุ้มครองอย่างเต็มที่ และมีความกล้าที่จะนำเรื่องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. สุริศา นิยมรัตน์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง “ ความผิดทางอาญา: กรณีการคุกคามทางเพศ ”⁵ ผลการศึกษาพบว่า หลักการทางกฎหมายในการคุกคามของประเทศไทยนั้นยังมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องของการบัญญัติการคุกคามทางเพศซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับเพศ แต่ได้นำมาบัญญัติไว้ในภาค 3 ลหุโทษ (มาตรา 367-398) แห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยความผิดในส่วนของการคุกคามตามมาตรา 397 วรรคหนึ่งนี้อาจไม่รวมถึงการคุกคามในทางเพศ (Sexual Harassment) ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาในการตีความตัวบทกฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศ ปัญหาในการกำหนดบทนิยามของกฎหมายเกี่ยวกับคุกคามทางเพศ และปัญหาในการกำหนดบทลงโทษของการคุกคามทางเพศ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงขอเสนอแนวทางในการแก้ไข กล่าวคือ 1. ควรที่จะบัญญัติความผิดเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศ โดยบัญญัติเป็นบทบัญญัติมาตราต่างหาก และควรอยู่ในภาค 2 ความผิด ลักษณะ 9 ความผิดเกี่ยวกับเพศ แห่งประมวลกฎหมายอาญา 2. ควรจะกำหนดนิยามความหมาย รูปแบบ ลักษณะของปัญหาการคุกคามทางเพศให้ชัดเจน 3. ควรปรับปรุง

⁵ สุริศา นิยมรัตน์. (2560). “ความผิดทางอาญา: กรณีการคุกคามทางเพศ” สืบค้น 17 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/lawjournal/article/view/160174>

อัตราโทษปรับโดยการเพิ่มอัตราโทษให้มีความเหมาะสม 4. ควรที่จะมีการแบ่งแยกระดับของลักษณะการกระทำความผิดเพื่อกำหนดเหตุเพิ่มโทษในการคุกคามทางเพศตามพฤติการณ์และระดับความร้ายแรงของการกระทำ 5. ควรให้อำนาจผ่านกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ในการวางระบบเพื่อเป็นการให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการคุกคามทางเพศ ให้คำปรึกษาทางด้านกฎหมาย การยื่นเรื่องร้องทุกข์หรือชี้เบาะแสในคดีเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศ ทั้งนี้ เพื่อเสนอแนะแนวทางในการบัญญัติกฎหมายเพื่อให้กฎหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศนั้นสามารถใช้บังคับตามเจตนารมณ์ของกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย

2. นิธิวิทย์ วณิชธนศิริ (ม.ป.ป.) ได้นำเสนอบทความเรื่อง “ปัญหาทางกฎหมายในความรับผิดทางอาญาเกี่ยวกับการกระทำทางเพศ ศักยภาพ การคุกคามทางเพศ”⁶ สรุปได้ว่า ปัจจุบันประมวลกฎหมายอาญายังมีความบกพร่องและไม่เพียงพอต่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าวมีประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาถึงประมวลกฎหมายอาญาในความผิดที่เกี่ยวข้องกับเพศ หรือคุกคามทางเพศ หรือการคุกคามอันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ

กรณีเรื่องความผิดฐานข่มขืน กระทำชำเราตามบทบัญญัติมาตรา 276 ต้องปรากฏว่า มีการกระทำอันเป็นการข่มขืนกระทำชำเรา ลักษณะใดลักษณะหนึ่งเกิดขึ้นตามบทนิยามที่ได้มีการบัญญัติไว้ตามมาตรา 1 (18) ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การข่มขืนกระทำชำเราที่จะก่อให้เกิดการคุกคามทางเพศมิได้แต่เฉพาะลักษณะพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นจากการสัมผัสร่างกายเท่านั้น แต่ไม่รวมถึงการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นด้วยวาจาและด้วยอากัปกิริยาของผู้กระทำ

กรณีเรื่องความผิดฐานข่มขืน อนาจาร ตามบทบัญญัติมาตรา 278 เป็นการกระทำ ที่ไม่เหมาะสมในทางเพศ ประกอบกับการกระทำซึ่งเป็นการกระทำอนาจาร ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาอันเป็นที่ยอมรับ เห็นว่า ต้องเป็นการกระทำที่มีการสัมผัสเนื้อตัวร่างกายโดยตรงหรือกระทำต่อร่างกายของผู้เสียหายโดยผ่านสิ่งปกปิดร่างกาย เช่น เสื้อผ้าก็ได้ ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับการพิจารณาว่าการกระทำที่เกิดขึ้นเป็นการกระทำอนาจารหรือไม่ด้วย โดยหากการกระทำของผู้กระทำยังไม่ถึงขั้นเป็นการสัมผัสต้องเนื้อตัวร่างกายของผู้เสียหาย เช่น การเปิดเผยอวัยวะเพศของตนต่อหน้าผู้เสียหาย การพุดจาแทะโลมหรือใช้วาจาที่ส่อไปในทางล่วงเกินทางเพศ การใช้สายตาจ้องมองเรือนร่างอย่างสำรวจตรวจตรา การแสดงรูปภาพลามกหรือการตั้งแสดงสิ่งของรวมถึงอุปกรณ์ลามกอื่นใดตลอดจนการส่งจดหมาย ข้อความ ภาพถ่าย และการกระทำที่อาศัยเครื่องมือหรือเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือสำหรับการกระทำดังกล่าว ย่อมไม่เป็นการกระทำถึงขั้นอนาจารตามความผิดฐานนั้น ผู้กระทำจึงไม่มีความผิดและไม่ต้องรับโทษสำหรับการกระทำนั้น (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4024/2534, 2049/2550, 4836/2547, 873/2563) เป็นต้น

⁶ นิธิวิทย์ วณิชธนศิริ. (ม.ป.ป.). “ปัญหาทางกฎหมายในความรับผิดทางอาญาเกี่ยวกับการกระทำทางเพศ ศักยภาพ การคุกคามทางเพศ” สืบค้น 17 กุมภาพันธ์ 2565 จาก http://www.lawgrad.ru.ac.th/AbstractsFile/6112019027/1597646605b2be9420acd9284fa0da3947e4723422_abstract.

3. อัมพร อารังลักษณ์ (ม.ป.ป.) ได้ศึกษาเรื่อง “ การคุกคามทางเพศในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร : สาเหตุและข้อเสนอทางนโยบาย ”⁷ ผลการศึกษาพบว่า การให้ความหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่ให้ความหมายของเพศตรงข้าม หรือเพศเดียวกันที่เป็นพฤติกรรมรุนแรงทางร่างกาย ส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้ความหมายเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศในรายละเอียดและหลากหลายมากขึ้นกว่า รวมถึงพฤติกรรมการคุกคามที่แสดงออกทางวาจาและท่าทาง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศ นักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศไม่ค่อยแตกต่างกัน พฤติกรรมที่นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจน้อย คือพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่มีได้กระทำต่อร่างกาย (Non-physical Sexual Harassment) ทั้งที่เป็นพฤติกรรมการคุกคามทางเพศทางวาจา (Verbal Sexual Harassment) และพฤติกรรมการคุกคามทางเพศโดยอากัปกิริยา (Non-verbal Sexual Harassment) ผลกระทบของการคุกคามทางเพศที่พบต่อพฤติกรรมแสดงออกที่โรงเรียน จะมีผลให้ขาดสมาธิในการเรียน หลีกเลี่ยงปัญหา เกิดความรู้สึกละอาย จนกระทั่งย้ายออกจากโรงเรียน

4. พรรษาวิดี คล้อยระยับ และอุนิษา เลิศโตมรสกุล (2564) ได้ศึกษาเรื่อง “ การป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ ”⁸ ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศในสื่อสังคมออนไลน์ปัจจุบันมีจำนวนมากขึ้น ซึ่งเกิดจากหลายสาเหตุ ทั้งจากตัวของเด็กที่เข้าถึงโซเชียลมีเดียได้ง่าย ไม่ถูกจำกัดเรื่องสถานที่ และเวลา อีกทั้งตัวของเด็กเองมีการรับรู้สื่อ หรือว่ามีภาระวังตัวเองที่ต่างกันออกไป รวมถึงการตอบสนองเมื่อเกิดเหตุหรือถูกกระทำ ครอบครัวของเด็กมีปัญหาในครอบครัวที่ทำให้เด็กต้องพึ่งพาสังคมออนไลน์ สภาพแวดล้อมที่เด็กอยู่ รวมไปถึงเพื่อนของเด็ก และตัวผู้กระทำความผิดที่มักจะเป็นผู้ที่มีความชำนาญ ส่วนรูปแบบการคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์ประกอบด้วย การกลั่นแกล้งทางเพศ การข่มขู่ทางเพศ การลวนลามทางเพศ และการอนาจารทางเพศ สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์พบว่า ถึงแม้กฎหมาย บทลงโทษ และนโยบายของรัฐเกี่ยวกับการป้องกันการถูกคุกคามทางเพศในโลกออนไลน์มีความสอดคล้องเหมาะสมกัน แต่การนำผู้ต้องหามาลงโทษนั้นมีความยากลำบาก เนื่องจากในโลกออนไลน์นั้น ไม่สามารถเก็บพยานหลักฐานได้ครบทั้งหมด และขาดการประสานงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาครัฐกับภาคเอกชน ส่วนแนวทางในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการดำเนินการเชิงรุก การประชาสัมพันธ์ โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้ความรู้แก่เด็ก เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับคดีและเหยื่อ ไม่เผยแพร่ข้อมูลเหยื่อ ส่วนองค์กรเอกชนหรือภาคเอกชนควรให้การสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ให้หน่วยงานภาครัฐ

⁷ อัมพร อารังลักษณ์. (ม.ป.ป.). “ การคุกคามทางเพศในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร : สาเหตุและข้อเสนอทางนโยบาย ” สืบค้น 17 กุมภาพันธ์ 2565 จาก file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/snoname,+Journal+manager,+31-47.pdf

⁸ พรรษาวิดี คล้อยระยับ และอุนิษา เลิศโตมรสกุล. (2564). “ การป้องกันการตกเป็นเหยื่อคุกคามทางเพศของเด็กในโลกออนไลน์ ” สืบค้น 17 กุมภาพันธ์ 2565 จาก file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/wanna_yai,+%7B\$userGroup%7D,+%E0%B8%9E%0%B8%A3%0%B8%A3%0%B8%A9%0%B8%B2%0%B8%A7%0%B8%94%0%B8%B5.pdf

สรุปจากงานวิจัย ปัจจุบันอาชญากรรมที่เกี่ยวกับความผิดทางเพศเพิ่มสูงมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด บางครั้งก็เกิดจากบุคคลใกล้ชิดตัว เช่น ครอบครัว โรงเรียน หรือที่ทำงาน และเกิดกับทุกเพศ ทุกวัย รวมถึงผู้มีความหลากหลายทางเพศ โดยเฉพาะผู้เยาว์ บางครั้งเกิดขึ้นต่อเนื้อตัวร่างกาย บางครั้งเกิดขึ้นด้วยกิริยา วาจา หรือแม้กระทั่ง จากช่องทางสังคมออนไลน์ เกิดความเสียหายต่อร่างกายและจิตใจ เป็นการสะท้อนถึงสภาพสังคมในปัจจุบันว่า ไม่มีความปลอดภัย ดังนั้น ภาครัฐจึงควรให้ความสำคัญในปัญหาอาชญากรรมที่เกี่ยวกับความผิดทางเพศมากยิ่งขึ้น และควรจะต้องมีการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับเพศให้ทันตามกาลสมัย การนิยามความหมาย และบัญญัติองค์ประกอบความผิดไว้ไม่ชัดเจนเพียงพอ นั้น อาจทำให้อาชญากรไม่ได้รับการลงโทษตามผลของการกระทำ การกำหนด และนิยามความหมายว่า พฤติกรรมใดเป็นการคุกคามทางเพศ จะสามารถปรามมิให้เกิดการกระทำความผิด และขจัดความคลุมเครือ หรือข้อสงสัยในในฐานความผิดดังกล่าวกำหนดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. 0 2244 2070-2

Bureau of Academic Services

The Secretariat of the House of Representatives

0 2244 2070-2

พิมพ์ที่ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร